Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Растителнозащитни и агротехнически дейности в овощната градина през октомври

Кирил Кръстев, агроном

Дата 12.10.2026 | **Брой** 10/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Език** BG
www.plant-protection.com/article/2479?lang=bg

В началото на октомври може да продължи динамична меридионална циркулация, при която студени въздушни маси от север да достигат към Европа.

Второто десетдневие на октомври е периодът, в който вероятно ще се усеща по-ясно преходът от ранна към типична есен. Не е изключено България да попадне между два различни въздушни режима – по-хладен въздух от север и по-топъл въздух от юг.

При пренос от юг температурите могат временно да се повишат значително над нормалните за периода. Подобни затопляния през октомври могат да бъдат особено отчетливи в Южна България, Тракийската низина и районите около Черноморието. След преминаване на студен фронт обаче температурите могат бързо да се понижат.

При вероятност от задълбочаване на циклон над западното или централното Средиземноморие Южна и Източна България могат да получат значителни количества валеж. В същото време при северозападна циркулация валежите могат да бъдат по-неравномерно разпределени и да преминават бързо през страната.

Във високите части на Рила, Пирин и Стара планина вече ще има условия за първи по-трайни снеговалежи при достатъчно силно нахлуване на студен въздух. Това обаче не означава начало на трайна снежна зима в планините.

За България третото десетдневие може да донесе по-чести периоди с температури около или под нормалните. Тук вече вероятността за първи по-сериозни есенни застудявания нараства.

ISSN 2815-522X

Сивото гниене по гроздето (Botrytis cinerea) се причинява се от гъбата Sclerotinia fukeliana. При подходящи условия (висока влажност) сивото гниене напада пъпките, младите летораст, листата и гроздето. Най-големи щети обаче нанася, когато нападне гроздето. В отделни години сивото гниене унищожава до 60-70% и повече от реколтата на чувствителните сортове грозде. Болестта се предава на съседните зърна, като обхваща целия грозд, който се покрива с плесен. Гроздето може да се напада, докато е на лозите, при транспортирането и при съхраняването му.

Прогнозираното хладно и влажно време през повечето дни от 1-10 октомври ще бъде предпоставка за развитие на патогени - късно кафяво гниене по плодовете на есенните сортове овошки (Monilia fructigena), сиво гниене (Botrytis cinerea) по неприбраната гроздова реколта. Срещу сиво гниене, за да се съобразим с карантинните срокове се третира с някои от биофунгицидите - Поливерсум (50-100 г/дка) и Серенада Асо СК (400 мл/дка). Срещу късно кафяво гниене, препаратът, който може да използвате е Суич 62,5 ВГ – 80-100 г/дка с 3 дневна карантина.

През октомври при нападнатите от струпясване ябълкови и крушови насаждения за редуциране на заразата е желателно в началото на листопада, след прибиране на плодовете, да се извърши третиране с 5% разтвор от карбамид.

Къдравостта по прасковата е най-вредоносната болест по прасковата. Освен прасковата, патогенът е в състояние да заразява нектарината и кайсията.Повредените листа не могат да изхранят плода, а по-късно некротират и опадат. След окапването на болните листа дървото образува нови, които остават здрави, но това ги изтощава силно, предразполага към измръзване през зимата и се отразява върху залагането на плодните пъпки. Причинител на болестта къдравост по прасковата е гъбата Taphrina deformans, която паразитира по листата. Гъбата презимува между люспите на пъпките или по кората на нападнатите летораст. Тя развива един жизнен цикъл през сезона и заразява само от зимуваща инфекция.

При костилковите овощни видове, след масовия листопад, се препоръчва пръскане с 2% бордолезов разтвор срещу причинителите на сачмянка, ранно кафяво гниене, къдравост по прасковата.

Агротехнически дейности

В овощните разсадници

Полагат се грижи за запазване кълняемостта на събраните за стратифициране семена от костилковите овощни видове. Започва подготовката за изваждане на подложките от семенилищата и на дръвчетата от питомник втора година. Подложките от семенилищата и облагородените дръвчета се изваждат, след като са приключили вегетацията си – втората половина на октомври и ноември.

Растенията не трябва да имат листа. Ако листата не са окапали, за целта се използват 0,1-0,2 % калциев хлорид. Напояването улеснява изваждането.

В овощните насаждения

ISSN 2815-522X

Продължава беритбата на бадемовите и някои сливови плодове. А най-късно до средата на месеца трябва да завърши прибирането на есенно-зимните сортове ябълки и круши.

Почвата в междуредията на едногодишните и младите насаждения се обработва дълбоко, освен ако не са затревени.

Ако не е извършено предпосадъчно торене с фосфорни и калиеви торове, се внасят по 50-60 кг суперфосфат и 20-22 кг калиев сулфат - или друг фосфорен и калиев тор в същото количество на декар. Дълбоко се внасят и фосфорните и калиевите торове в плододаващите насаждения.

В ягодовите насаждения

Продължава създаването на нови ягодови насаждения. Засаждането на разсада трябва да приключи не по-късно от средата на месеца. Разсадът да е пикиран, с малко почва около корените. След засаждане се полива с 0,5 – 1 дм^3 вода на растение.

Извършва се последна обработка на плододаващите насаждения – на дълбочина 10-15 см, като растенията се загърлят леко.

Продължава изваждането и заготовката за съхраняване в хладилник на разсада за пролетно-лятно засаждане.

В малиновите насаждения

Подготвят се площите за създаване на нови малинови насаждения. Плододаващите насаждения се торят с 2-3 т оборски тор, 20-30 кг суперфосфат и 10-15 кг калиев сулфат - или друг фосфорен и калиев тор в същото количество на декар, след което торовете се заорават дълбоко – 20-25 см.

В касисовите насаждения

При засушаване плододаващите и младите насаждения се напояват. Извършва се есенно торене с 1-2 т оборски тор, 20-40 кг суперфосфат и 10-15 кг калиев сулфат – или друг фосфорен и калиев тор в същото количество на декар. Почвата в междуредията се обработва на 15-18 см дълбочина, а близо до растенията – на 5-6 см.

В насажденията с други култури

Извършва се есенна оран на 18-20 см дълбочина, което спомага за доброто влагозапасяване на почвата от зимните валежи.

След третата година надземната част на дафиновите насаждения се съкращава на 20-25 см от кореновата шийка. Изрязаните стъбла се пренасят в сухо проветриво помещение за изсушаване на листата.

Започва беритбата на плодовете от райска ябълка, нар, актинидия (киви).

В края на месеца при опасност от студ и при относително сухо време всички растения от дафин (дафинов лист, лавър) се загърлят с плуг.

Продължава прибирането на смокиновите плодове. Грижите върху заложените за вкореняване зелени резници от актинидия, арония и облепиха и други продължават. Започва събиране на семена от кукуч за производство на подложки за фисташка.

В лозовите насаждения

Продължава и приключва беритбата на гроздето. Гроздоберът трябва да започва сутрин след вдигане на росата, като в топлите периоди на деня беритбата се избягва. Ако има валежи тя трябва да се проведе 48 часа след дъжда. За запазване на восъчния налеп гроздовете се държат внимателно за дръжката без да се докосват зърната. За целта гроздето се нарежда в щайгите само в един ред.

За да се предпазят от ранни есенни студове и слани, отгребаните през август лозички във вкоренилището се покриват с 3-4 см почва над спойката. При благоприятни условия в края на месеца механизирано се изграждат тирове на местата, определени и риголвани за вкоренилища.

Растителнозащитни дейности

В овощните насаждения

Поставят се гнезда и хранилки в овощните дървета за привличане на полезните птици.

Събират се ловните пояси от велпапе с наличните гъсеници на ябълков, сливов и орехов червей и се поставят във висящи кафези в овощните насаждения – кълвачът и други птици унищожават гъсениците в поясите.

Върху стъблото на всяко дърво в насажденията, нападнати от педомерки се поставя по един леплив пояс, на височина 20-100 см. Поясите се правят от хартия, широка 20 см, като горния и долния край се превързва. За намазване се използва бавно съхнещо лепило. За да не се укрият насекомите, преди да стигнат пояса, напуканата кора от пояса до повърхността на почвата се изстъргва предварително.

Малката зимна педомерка (*Operophtera brumata)* развива едно поколение през годината. Излюпването на гъсениците напролет започва при набъбване на пъпките. Излюпването на пеперудите е късно през есента. Мъжките пеперуди летят привечер до началото на зимата. Женските пеперуди не могат да летят и пропълзяват по ствола на дърветата, където мъжките индивиди ги намират и оплождат. Зимуват като яйца, които снасят поединично или на малки купчинки в пукнатините, под напуканата кора на ствола, в основата на разклоненията на клоните или по клонките, близо до пъпките. Яйцата са силно устойчиви спрямо ниски температури.

Проверяват се ябълковите и крушовите плодове в манипулационните пунктове за наличие на калифорнийска и черничева щитоносни въшки в незаразените райони.

Изброяват се гъсеничните гнезда на бялата американска пеперуда, за да се установи плътността на насекомото.

Бялата американска пеперуда (Hyphantria cunea) е многояден вид, който напада повече от 200 растителни вида - овощни и широколистни дървета, храсти. Гъсениците на неприятеля най-силно пов-

реждат черницата, черешата, ореха, ябълката, сливата, крушата, дюлята, вишната. По-слабо се напада кайсията. Насекомото развива две поколения годишно, като второто поколение е през юли-август. Зимуват какавидите в почвата под нападнатите дървета.

Продължава стръскването, започнато края на септември, за определяне плътността на крушовия пъпкопробивач. При плътност над праг на вредност, преди яйцеснасяне, дърветата се пръскат с контактен инсектицид, от всички групи - Децис 100 ЕК (12,25 мл/дка) или друг препарат на база делтаметрин, Суми Алфа 5 ЕК (0,03%), Карате Зеон 5 СК (15 мл/дка), Ламдекс екстра (100-120 г/дка) и други.

Крушовите насаждения се пръскат срещу обикновена крушова листна бълха с някой от инсектицидите - Бермектин (40-120 мл/дка) или друг препарат на база абамектин, Волиам Тарго 063 СК (75 мл/дка), Имидан 50 ВГ (150 г/дка), Делегат 250ВГ (30 г/дка), Дека ЕК (50 мл/дка) или друг препарат на база делтаметрин, Мовенто 100СК (0,12-0,15%), Натуралис (100-200 мл/дка), Синеис 480 СК (30-44 мл/дка), Флипер (1-2 л/дка).

Обикновената крушова листна бълха (Psylla pyri) има две форми - лятна и зимна. Зимната форма е с тъмносиво тяло и сиво-кафяви глава и гърди. Неприятелят развива 4-5 поколения в годината, а понякога и 6. Възрастните, ларвите и нимфите вредят, като смучат сок от пъпките, листата, цветовете, плодовете и летораслите на крушата. При храненето си бълхите отделят „медена роса", която замърсява нападнатите части, тъй като се развиват вторично чернилни гъбички. Предизвиква преждевременно остаряване на леторасли, клончета и листа повишавайки съдържанието на азот в тях. При масово намножаване предизвиква изтощаване и загиване на крушовите дървета.

Зимува като възрастно насекомо под окапалите листа, в цепнатините на дърветата, под старата и напукана кора и в други прикрития. Рано през пролетта неприятелят напуска зимните си убежища.

Клонките с кръвни въшки, паразитирани от паразитната оса *Aphelinus mali* се изрязват и се запазват на хладно място и на сянка под навес. Кръвните въшки с тази оса имат черен цвят и нямат отвор. През пролетта на следващата година се използват за биологична борба.

Още по темата:

Не подценявайте неприятелите по крушата през есента

Ягодовият разсад – чист от болести и неприятели